

יבמות לח. (המשנה) עד לט. (המשנה)

ביאורי מושגים

סתם נכסים שהאשה מכניסה (או יורשת במהלך הנישואים) הינם נכסי מלוג. נכסים אלו הינם בבעלות משותפת לבעל ולאשה. נכסים שהאשה רוצה 'לבטח' וולוודא שבכל מקרה יהיו לה נכסים בשווי מסויים נקראים נכסי צאן ברזל ואותם הבעל מחזיר לפי השווי בזמן הנישואין.

תחילת המשנה

חלק א' - שומרת יבם שנפלו לה נכסים

כולם מודים: הנכסים שלה לחלוטין, (רשאית למוכרם ולתיתם במתנה)

חלק ב' - שומרת יבם שמתה

ב"ש: נכסי מלוג - מתחלקים בין יורשי האשה ליורשי הבעל,
ב"ה: נכסי מלוג - ליורשי האשה,
 נכסי צאן ברזל והכתובה - ליורשי הבעל.

מה ההבדל בין חלק א' לחלק ב'?

עולא

חלק א':

מתייחס לאשה מאורסת שנפלה לייבום,

חלק ב':

מתייחס לאשה נשואה שנפלה לייבום.

שומרת יבם מאירוסין - נחשבת פחות ממאורסת
 לכן הנכסים שלה לחלוטין (בניגוד למאורסת שלפי ב"ה לכתחילה אסור לה למכור)

שומרת יבם מנישואין - נחשבת פחות מנשואה
 לכן הנכסים מתחלקים בין המשפחות (לפי ב"ש) או מגיעים רק למשפחת האשה (לפי ב"ה) (בניגוד לנשואה שנכסיה שייכים לבעל)

רבה

חלק א':

מתייחס לשומרת יבם חיה,

חלק ב':

מתייחס לשומרת יבם מתה.

מדובר על שומרת יבם מנישואין - שהיא ספק נשואה - לכן:

כשהיא חיה:
 היא מחזיקה בתורת ודאי (ומשפחת הבעל בתורת ספק) - וספק לא מוציא מידי ודאי

כשהיא מתה:
 אף אחד לא מוחזק בתורת ודאי

אביי

חלק א':

מתייחס לנכסים שנפלו כשהיתה שומרת יבם,

חלק ב':

מתייחס לנכסים שנפלו כשהיתה נשואה

כשנפלו כשהיא שומרת יבם:
 הם רק שלה

כשהיא מתה:
 יש להם החזקה משותפת בנכסים (ידו כידה)

רוא חולק וסובר שידו עדיפה מידה ולכן הוא מסביר אחרת את המשנה

רבא

חלק א':

מתייחס לשומרת יבם רגילה,

חלק ב':

מתייחס לשומרת יבם שעשו בה מאמר

מדובר בנכסים שנפלו כשהיא שומרת יבם:

במקרה רגיל: הם רק שלה
כשעשה מאמר: היא ספק נשואה ולכן הם שותפים בנכסים

הקושיות על השיטות השונות

א. קושיה על כל השיטות (חוץ מרבה)

בחלק ב' כתוב שהאישה מתה
 - אבל לפי כל השיטות (חוץ מרבה) ההבדל בין החלקים אינו בכך שהיא מתה
 - אם כך מדוע המשנה לא כתבה את ההבדל האמיתי בין החלקים.

ב. קושיה על רבה ותירוץ

רבה טוען שלפי ב"ש ספק לא מוציא מידי ודאי
 - אבל כשיש ספק האם האב מת ראשון או הבן - בעל החוב חולק - למרות שהוא ספק והיורשים הם ודאי.

תשובה:

ב"ש סוברים ששטר העומד לגבות נחשב כגבוי - ולכן בעל החוב הוא גם ודאי.

המשך המשנה

מהרגע שהיבם מייבם את האישה

היא נחשבת: כאשתו לכל דבר,
חוץ מכך: שהכתובה נגבית מנכסי האח המת

ולכן הוא מגרשה בגט (ולא בחליצה)
 ורשאי להחזירה אחרי הגירושין (ולא אוסרים אותה משום אשת אחיו)
המקור: 'אל תחנה לך' - מהרגע שלקחה לאישה היא אשתו לכל דבר

חכמים תיקנו שאם אין למת נכסים - היא גובה את כתובתה
 מנכסי היבם (כדי שלא תהיה קלה בעניו להוציאה)

מדוע גובה מנכסי המת - 'אישה תיקנו לו מן השמים'